

Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích

**Základní devítiletá škola 1.–5. ročník Vidžín
1946–1969**

Inventář

EL NAD č.: 779
AP č.: 228

Šárka Babincová

Plasy 2010

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce fondu	3
II. Vývoj a dějiny fondu	5
III. Archivní charakteristika fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu fondu	5
V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky	6

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých pramenů a literatury	7
Příloha č. 2: Seznam použitých zkratek	8

Inventární seznam	9
--------------------------	---

Tiráž	11
--------------	----

I. Vývoj původce fondu

Osada Vidžín, německy Witschin, která leží 4 km severozápadně od Úterý a 8 km východně od Teplé, je připomínána poprvé v roce 1233, kdy ji získal spolu s celou vidžínskou farností tepelský klášter.

Ve Vidžíně žili převážně německy mluvící katolíci, kterých bylo v 19. století přibližně 400. Od počátku 20. století jejich počet klesal. Po odsunu Němců po 2. světové válce dochází k dramatickému úbytku obyvatelstva, v roce 1950 žilo ve 44 domech pouze 98 obyvatel, v roce 1961 90 a v roce 1970 již jen 56 obyvatel ve 13 domech.

Z minulosti školy se dochovalo velmi málo informací. Dle soupisu škol kraje plzeňského z roku 1790 navštěvovalo jednotřídní farní školu ve Vidžíně 14 hochů a 19 dívek. Říšským zákonem č. 62 z roku 1869 byly farní školy přeměněny na školy obecné. V obci poté fungovala jednotřídní obecná škola smíšená, kterou navštěvovalo v 80. a 90. letech 19. století průměrně 80–90 dětí z Vidžína a přiškolených lokalit Sonnenberg, Janšamühle, Janšabauer, Große Zuckermühle, Kleine Zuckermühle. V té době zde působili učitel Anton Baier a industriální učitelky Theresia Pothorn a Marg. Baier. Školní budova byla v druhé polovině 19. století popisována jako vyhovující. Přibližně od počátku 20. století zde již fungovala dvoutřídní obecná škola smíšená, pro níž byla v roce 1937 postavena nová jednopatrová školní budova.

Po odsunu německého obyvatelstva v roce 1946 byl Vidžín nově osídlen. Jednalo se o přistěhovalce převážně ze středních a severních Čech, ale i z Moravy a Slovenska, bez pevnějších vazeb k obci, kteří často měnili zemědělské usedlosti. Tato skutečnost ovlivnila i národnostní složení dětí. Jestliže ve školním roce 1946/1947 měly všechny zapsanou národnost českou, tak např. ve školním roce 1954/1955 se zde poprvé objevuje i jeden žák slovenské národnosti a v roce 1968/1969 byli dokonce z celkového počtu 9 žáků jen 3 národnosti české, 1 maďarské a 5 dětí mělo národnost slovenskou, u některých z nich je v závorce uvedena jako cikánská. Právě přítomnost romských dětí způsobovala značné potíže, a to nejen ve škole, ale i v obci samotné. Ve škole se začaly vyskytovat problémy s chováním a docházkou (neomluvené hodiny), ale i s prospěchem – kvůli neznalosti vyučovacího jazyka nemohli být někteří žáci klasifikováni.

Koncem 50. let se v budově školy, která byla ve správě Místního národního výboru ve Vidžíně, v přízemí nacházela třída, dílna a sociální zázemí, v 1. patře pak byla tělocvična a kabinety. Zahrada školy sloužila pro školní práce. Při škole fungovala žákovská a učitelská knihovna (v roce 1959 čítala skoro 300 knih).

Vidžínskou školu po 2. světové válce nenavštěvovalo více než 22 dětí, přičemž jejich počet nadále klesal z důvodu velké migrace obyvatel v obci, např. ve školních letech 1959/1960 a 1968/1969 zde bylo evidováno na konci školního roku jen 7 dětí. Vzhledem k neustálému úbytku žáků ukončila školním rokem 1968/1969 svou činnost. Dosavadní ředitel školy ve Vidžíně Vladislav Kozel byl jmenován od 1. 8. 1969 ředitelem ZDŠ ve Vlkošově. Vidžínské děti poté docházely do školy v nedalekém Úterý (1. stupeň) a Teplé (2. stupeň).

Ředitelé, třídní učitelé:

Josef Roušal	1946–1948
Helena Brichová	1948–1948
Josef Köppl	1948–1950
František Roušal	1950–1951
? Vakšič	1951–1952
Zdeněk Choc	1952–1954
Josef Matějka	1954–1954
? Kubovec	1954–1957
Vladislav Kozel	1957–1969

Ostatní učitelé:

? Tyl	1946–1947 (římskokatolické náboženství)
František Janis	1946–1947 (československé náboženství)
Josef Šmídl	1947–1948 (československé náboženství)
Jana Roušalová-Zejdová	1947–1950 (učitelka domácích nauk)

Počet žáků ve školním roce 1946 až 1969:

školní rok 1946/1947	22 (21)
školní rok 1947/1948	17 (14)
školní rok 1948/1949	11
školní rok 1949/1950	15
školní rok 1950/1951	17 (14)
školní rok 1951/1952	15 (13)
školní rok 1952/1953	15 (13)
školní rok 1953/1954	?
školní rok 1954/1955	13 (12)
školní rok 1955/1956	15 (12)
školní rok 1956/1957	11 (8)
školní rok 1957/1958	10
školní rok 1958/1959	10 (11)
školní rok 1959/1960	11 (7)
školní rok 1960/1961	?
školní rok 1961/1962	?
školní rok 1962/1963	?
školní rok 1963/1964	?
školní rok 1964/1965	?
školní rok 1965/1966	?
školní rok 1966/1967	?
školní rok 1967/1968	?
školní rok 1968/1969	9 (7)

Poznámka: číslo v závorce – počet žáků na konci školního roku

? – pro uvedený školní rok se nedochovaly výkazy docházky a prospěchu

II. Vývoj a dějiny fondu

Archivní soubor Základní devítiletá škola Vidžín 1.–5. ročník tvoří dochovaná písemná pozůstalost školy. Škola zde fungovala již dříve, ovšem nejstarší materiál pochází až z obecné školy, a to výkaz docházky a prospěchu ze školního roku 1946/1947.

Dochované písemnosti se datují roky 1946–1969. Fond je mezerovitý, jedná se převážně o výkazy docházky a prospěchu, dále 2 podací protokoly a spisy týkající se správy školy a organizace výuky z let 1967–1969.

Písemnosti školy ve Vidžíně byly převzaty do archivu ze spisovny Základní školy v Úterý dne 11. 6. 1986 za přítomnosti Josefa Pečeného, ředitele školy, a Petra Hubky, ředitele Okresního archivu Plzeň-sever (číslo přírůstku 700). Jednalo se o 13 výkazů docházky a prospěchu, 2 podací protokoly a 1 fascikl spisů. Jeden výkaz docházky a prospěchu pro školní rok 1968/1969 byl delimitován z Okresního archivu v Karlových Varech.

III. Archivní charakteristika fondu

Archivní fond Základní devítiletá škola Vidžín 1.–5. ročník je označen názvem, který se používal v posledních 9 letech existence školy. Zahrnuje i období obecné školy (1946–1948) a národní školy (1948–1960). Protože byla vždy zachována přímá kontinuita a měnil se pouze název bez závažnějších změn obsahu instituce, jsou archiválie pokládány za písemnosti jednoho původce.

Pořádání a inventarizace fondu proběhly na základě pravidel pro zpracování archivního materiálu (Metodické návody a instrukce pro zpracování archivního materiálu. SAP X, 1960, č. 2, s. 215–310) a platné metodiky SOA v Plzni (Interní předpis č. 16/2009 o posuzování, schvalování a evidenci archivních pomůcek ze dne 21. prosince 2009).

Časový rozsah je vymezen léty 1946–1969. Fond obsahuje převážně knihy. Jedná se o výkazy docházky a prospěchu z let 1946 až 1969, které byly seřazeny chronologicky podle jednotlivých školních let, přičemž jejich řada není kompletní. Chybí zde výkazy docházky a prospěchu pro školní rok 1953–1954 a školní roky 1960–1968. Ze spisového materiálu se zachovaly podací protokoly z let 1946–1948 a 1954 a torzo spisů týkajících se správy školy a organizace výuky z let 1967–1969.

Celý fond byl v roce 1988 uložen do kartonu a roku 2000 byl vypracován Renátou Hithovou prozatímní inventární seznam.

Vnitřní skartace nebyla provedena. V souladu s přílohou č. 3 zákona č. 499/2004 Sb. byly archiválie zařazeny do II. kategorie. Všechny archiválie jsou psány česky. Celkový rozsah fondu činí 0,20 bm. Písemný materiál se nachází ve vyhovujícím stavu, nevyžaduje restaurátorský ani konzervátorský zásah.

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Fond Základní devítiletá škola Vidžín 1.–5. ročník poskytuje informace o fungování malé venkovské školy po roce 1945. Z výkazů docházky a prospěchu můžeme čerpat informace o jednotlivých žácích či jejich rodičích (osobní údaje – narození, bydliště, náboženství, národnost, očkování, zaměstnání rodičů), dozvíme se o jejich prospěchu, chování, docházce. Fond může zároveň sloužit jako demografický obraz poměrů v dosídlené obci poznamenané velkou migrací obyvatelstva.

V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky

Fond Základní devítiletá škola 1.–5. ročník Vidžín 1946–1969 uspořádala a inventář k němu zhotovila Šárka Babincová. Fond byl inventarizován v říjnu 2008 a čistopis pomůcky vyhotoven v lednu 2010 ve Státním okresním archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích.

V Plasích 14. ledna 2010

Šárka Babincová

Příloha č. 1:

Seznam použitých pramenů a literatury

Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích, *Místní národní výbor Vidžín /nezpracováno/, spisový materiál.*

Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos pragenae. Praeae, 1860.

Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos pragenae. Praeae, 1878.

Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos pragenae. Praeae, 1902.

Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos pragensis. Praeae, 1911.

Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos pragensis. Praeae, 1936.

PALACKÝ, František. *Popis Království českého.* Praha, 1848.

Popis obecného školství v Království českém. Praha, 1889.

Popis obecného školství v Království českém. Praha, 1894.

Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850–1970. Díl I., svazek 1. Praha, 1978.

Statistický popis školních okresů Čech. Praha, 1884.

ŠAFRÁNEK, Jan. *Školy české: obraz jejich vývoje a osudů.* Díl I. Praha, 1913.

Seznam použitých zkratk

SAP	Sborník archivních prací
SOA	Státní oblastní archiv
ZDŠ	Základní devítiletá škola

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Č. ev. jednotky
---------	-------	---------------	-----------------

I. KNIHY

1	Výkaz docházky a prospěchu	1946–1947	K 1
2	Výkaz docházky a prospěchu	1947–1948	K 2
3	Výkaz docházky a prospěchu	1948–1949	K 3
4	Výkaz docházky a prospěchu	1949–1950	K 4
5	Výkaz docházky a prospěchu	1950–1951	K 5
6	Výkaz docházky a prospěchu	1951–1952	K 6
7	Výkaz docházky a prospěchu	1952–1953	K 7
8	Výkaz docházky a prospěchu	1954–1955	K 8
9	Výkaz docházky a prospěchu	1955–1956	K 9
10	Výkaz docházky a prospěchu	1956–1957	K 10
11	Výkaz docházky a prospěchu	1957–1958	K 11
12	Výkaz docházky a prospěchu	1958–1959	K 12
13	Výkaz docházky a prospěchu	1959–1960	K 13
14	Výkaz docházky a prospěchu	1968–1969	K 14

II. SPISOVÝ MATERIÁL

1. Registraturní pomůcky

15	Podací protokol	1946–1948	R 1
16	Podací protokol	1954	R 2

2. Spisy

17	Správa školy a organizace výuky	1967–1969	N 1
----	---------------------------------	-----------	-----

Název archivní pomůcky: Základní devítiletá škola 1.–5. ročník Vidžín
Značka fondu: ZDŠ 1.–5. ročník Vidžín
Časový rozsah: 1946–1969
Počet evidenčních jednotek: 17 (14 knih, 2 podací protokoly, 1 karton)
Počet inventárních jednotek: 17
Rozsah v bm: 0,20 bm (úřední knihy – 0,07 bm, podací protokoly – 0,02 bm, kartony – 0,11 bm spisů)
Stav ke dni: 13. 1. 2010
Zpracovatel archivního souboru: Šárka Babincová
Zpracovatel archivní pomůcky: Šárka Babincová
Počet stran: 11
Počet exemplářů: 4
Schválil: Martina Matušková

dne 13. 1. 2010 – č. j. SOAP/060-21/2010